

Förhållandena kommer annars från befolkningens synpunkt att fullt berättigat betraktas som i viss mån osäkra. Detta kan för såväl den enskilda som för kommunen få svåröverblickbara konsekvenser.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av grunderna för ersättning av förluster å enskild egendom, som uppstått genom av myndighet beslutade skyddsåtgärder mot atomolycka och som inte omfattas av anläggningsinnehavarens skadeståndsansvar, i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1961

Rune Gustavsson

i Alvesta

Emil Elmwall

Harry Wahrendorff

Sven Vigelsbo

Nr 583

Av herr Hedlund m. fl., om rätt till änkepension enligt folkpensioneringslagen i vissa fall.

(Lika lydande med motion nr 499 i Första kammaren)

Vid 1960 års riksdag beslöts en rad ändringar i folkpensioneringslagen innebärande väsentliga förbättringar bl. a. i fråga om änkepensioneringen. Sålunda erhåller, enligt denna lag, alla som blir änkor efter den 1 juli 1960 utan behovsprövning full ensamstående pension, om de antingen vid änkeblivandet uppnått 50 års ålder eller har barn under 16 års ålder. För dem som vid änkeblivandet är mellan 36 och 50 år, utan att ha barn under 16 år, utgår reducerad pension.

Änka som tilldelas full pension på grund av förekomsten av barn under 16 års ålder får, då yngsta barnet uppnått 16 års ålder, behålla full pension om hon då är 50 år eller äldre. Om vid yngsta barnets 16-årsdag änkan ej uppnått 50 års ålder reduceras pensionen genom 15-årsregeln.

De som var änkor vid lagens ikraftträdande den 1 juli 1960 erhåller pension efter i princip samma grunder med den viktiga skillnaden att för dessa änkor, vilka under en betydande tid framöver är det dominerande antalet, inkomstprövas pensionen. Även om i många fall detta kan synas hårt torde det vara nödvändigt på grund av den väldiga kostnadsökning för folkpensioneringen som skulle uppstå om alla änkor över 36 års ålder omedelbart skulle få pension utan behovsprövning. En viss uppmjukning av inkomstprövningen är också att hoppas på efter förra riksdagens beslut om utredning i denna fråga.

Emellertid råder en väsentlig skillnad till nackdel för de äldre änorna, som ej bör vara så svår att rätta till. Enligt övergångsbestämmelserna i folkpensioneringslagen tages för äldre änkor ingen hänsyn till när yngsta barnet uppnådde 16 års ålder utan det enda avgörandet är kvinnans ålder då mannen dog. Om alltså en kvinna blivit änka vid 36 års ålder och då haft flera minderåriga barn, varav det yngsta 2 år, erhåller hon enligt övergångsbestämmelserna för äldre änkor endast en femtondel av full pension, för närvarande mindre än 200 kr. per år, därtill behovsprövat. Den som blir änka i motsvarande situation efter den 1 juli 1960 får full pension utan behovsprövning även sedan yngsta barnet uppnått 16 års ålder. En kvinna som blivit änka i unga år med flera minderåriga barn är i folkpensionshänseende betydligt sämre ställd än en kvinna i ett barnlöst äktenskap där mannen är några år äldre än kvinnan och fortfarande lever. Så fort mannen uppnått folkpensionsåldern får kvinnan hustrutillägg om hon uppnått 60 års ålder, vilket i praktiken betyder att båda makarna får full ålderspension om ej inkomstprövningen begränsar hustrutillägget.

Orsaken till att, beträffande de äldre änkefallen, änkeblivandet helt knutits till mannens dödsdag och ej, i de fall minderåriga barn funnits, till den dag yngsta barnet uppnått 16 års ålder, synes ej bero på statsfinansiella skäl. Det torde enbart bero på svårigheten att i efterhand kunna kontrollera om barn under 16 års ålder funnits *i änkans hem*. Dessa kontrollsvårigheter torde i stor utsträckning vara uppkonstruerade. Det alldeles övervägande antalet fall torde vara helt klara. Om i några fall en nu till åren kommen änka skulle bli något för välvilligt behandlad genom att man ej långt i efterhand kan kontrollera om hon haft ett minderårigt barn hemma eller om detta vårdats av välvilliga medmänniskor bör ej inge betänkligheter.

Med stöd av vad anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i folkpensioneringslagen, att även för äldre änkefall rätten till änkepension må, därest änkan vid mannens bortgång hade barn under 16 år i hemmet, bedömas med hänsyn till änkans ålder den dag yngsta barnet uppnått 16 års ålder, i enlighet med vad i motionen har anförts, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar av folkpensioneringslagens övergångsbestämmelser.

Stockholm den 26 januari 1961

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson

Nils G. Hansson

i Sundborn

i Skegrie

S. G. W. Wahlund

Harald Larsson

i Hedenäset